

gyengék (esz. tárgye.-től végig -en) ; ezeken kívül van egynehány vegyes (pl. der See -s ; -n, Staat, -es ; -en stb) ;

b) a semleges neműek általában erősragozásuk ; öt vegyesragozású van közöttük (Auge, -es ; -en, Ohr, Hemd, Belt, Ende) ;

c) a nőnemű főnevek általában vegyesek (l. fent) ; erősek csak : Mutter -s Tochter (-), továbbá kb. 30 a tsz-ban "-e-vel (pl. Kraft, Gans stb.)

2. Szükségtelenül és zavart okozóan erősragozású *melléknévről* beszél akkor is, amikor előtte „rag nélkül van“ a névelő v. névmás, „pl. ein, mein, kein“. A zavart fokozza az, hogy az erős ragozás mintái között — helyesen — csak a névelő nélküli formák vannak ; az általa erősnek mondott formák alakjai (mein gutes Kind) pedig csodálatos módon a gyenge ragozású melléknév példái között kaptak helyet. Éppen nem szünteti meg a zavart az e nehézkesen megfogalmazott pár sor sem amely a „más beosztás szerint“ vegyesragozású melléknévekről szól.

3. Nem tudjuk meg, miért van az egyszámú 3. személyben 3 személyes *névmás* és mi a különbség ez esz. 3. személyű birtokosnévmás két alakja — sein és ihr — között. A „man“ magyar jelentése nem : az ember.

Az időbeli *segédigék* közül a „werden“ nem fordítható magyarra „lesz“-szel. A személyragok egyszámában nem különbözteti meg a mult idejű ragsort (-, st, -) a jelenideitől. Nem mondja meg, hogy miért került a wissen ige a módjelölő segédigék közé s nem utal azok rendhagyóságára (a jelenidő egyszámának tőhangzója és a mult idejű ragsor). A „mögen“ magyar megfelelője nem „szeretne“ stb. Az u. n. vegyes ragozású igéket rendhagyó igéknek mondja. Nagyon kevés és semmitmondó az, amit a coniunctivusról mond.

4. Nem világos a *szórendre* vonatkozó következő megállapítása : „Ha az állítmány összetett igealak, akkor a segédige van a második illetve az utolsó helyen“

Mindezek alapján kénytelenek vagyunk egyik szaklapunk elismerő ismertetésével szemben megállapítani, hogy ez a nyelvtani összefoglalás egyáltalában nem alkalmas arra, hogy a középiskolai tanulókat a német nyelvtan kérdéseiben tájékoztassa.

tb.

Künkel Fritz : A közösség. A közösséglélektan alapfogalmai. (Die Grundbegriffe der Wir-Psychologie.) Ford.: dr. Vető Lajos. Scholtz Testvérek, 1940. 142. oldal.

A közösséglélektan, mint az egyéb lélektani tudományok kiegészítője, folytatója kíván lenni annak az iránynak, amely az Adler-féle individuálszichológiából kiválva az alanyiség fogalmának tisztázását tűzte ki feladatául. A közösség zavartalan ösztönös cselekedeteink megindítója, az a „sokfejű alany“, amelyet -ság, -ség raggal, vagy a „nivolta“ szócskával szoktunk kifejezni.

A közösségi lelkület, az együvé tartozás érzése átéléssel fejlődik ki az emberben. Az egyén kilép önző magatartásából és magát a nagyobb egység felelős részeként éli át, vagy ami ugyanaz, a közösség éled fel az egyén lelki életében. Különbözik ez az állapot a szuggesztió hatásától abban, hogy maradandó értékeket hordoz és belülről jön. Például : a gyermek anyjával a legteljesebb konzonanciában él, ez az ösközösség egyik formája. Az eredeti ösközösség a belülről meginduló bomlás lehetőségét is magában hordozza. Igazibb formái — a fenti ugyanis csak a gyermek szempontjából eredeti ösközösség — : Tacitus leírásában szereplő germán falvak, vagy az indiámpai törzsei. A szerelmi viszony jó példa arra, hogy az ösközösségbe való lemerülés gyógyulást jelenthet.

Amikor a legfenyegetőbb a közösség felbomlásának veszedelme, akkor haladunk többnyire a növekvő közösség felé, így alakul ki pl. a család. A felbomlás fenyegetését leginkább hangoztató különbségek termékenyen is hathatnak. — A felbomlás az egyén önmagáralálásával indulhat meg, a gyermek az élet sokrétű feladataiban csak magában bíz. Túllő a célon azzal, hogy önzésbe fordul.

Az elkerülhetetlen felbomlás, a közösségtől való elkülönülés tudatalatti gátlásokon keresztül a közvélemény, nagyfokú befolyásához vezet cselekedeteinkben. Az ösközösséghez való konok ragaszkodás viszont még enyhébb formában is az egyéni önzés és önállótlanúság jegyeit viseli magán. Semmivel sem természetesebb az ábrándos vágyódás akár az elmúlt kapcsolatok, akár az olyan jövődő kép felé, amely nem szigorúan az egyén önálló, felelős, közösségért való munkáját tárja elének a közösségben.

A közösség felbomlása elkerülhetetlen egyrészt a gyermek és korának ellentétei, másrészt az embertípusok különbözősége miatt. A természetes fejlődés a közösségbe való belenövés lenne, de vagy az ösközösséghez való görcsös ragaszkodás áll be, vagy az önmagáralálás önző formája domborodik ki. A bármily mellékes eszközből öncél lehet, s az első folyamat is egyenes úton vezet az önző magatartásba. A bekövetkező válság minél hevesebb, annál biztosabban hozza meg a gyógyulást.

A környezet és az egyén vitalitásának különbözőségéből adódóan négyféle önző, azaz közösségellenes magatartást tudunk elhatárolni. Az összeomlást mindegyik esetben az étellel, a külvilággal szemben elfoglalt egyoldalú álláspont és annak minden haláron túli kifejeztése idézi elő. A hamupipőke szenvedéseit, a sztár dicsőségsumját, a néró zsarnokságát és a fajankó a külvilág korlátozásaiból a saját gátlásaivá fejlesztett akadályokat kénytelen önállítása szempontjából a végletekig fokozni.

A válságra nézve jellemző, hogy az aktív formák (néró, sztár) is a passzív formákön keresztül omlanak össze. Az összeomlást egy másik típusal való kapcsolat siettetli. A különböző kibúvókba való menekülés az életcélok, életértékek elvesztésén keresztül biológiai természetességgel lendíti az önző egyént újabb produktívításba, a közösségi ember megszületésébe.

A másik oldalon pedig azt mondhatuk, hogy minden alkotó tevékenységet válság előz meg. Az alkotó erőt a közösség kölcsönzi, s az alkotás minősége a kölcsön kihasználásának fokától függ. Az ütköző törekvések a megoldásban magasabb szintézist valósítanak meg. Az alkotó cselekvés felelőssége viszont az egyénre, a személyiségre toódik, ennek minden eszközserúsége mellett is. Kicsiben vagy nagyban, de valahogyan mindenki teremtő egyéniség, s produktívá csak közösségnek megismerésével válhatik.

A közösségi gondolat erősségének foka szerint bizonyos rangsor alakul ki egy közösségen belül. Ez a rangsor, minnél jobban beleilleszkedik az esetleges hagyományok szerint fennálló külső formákba, annál könnyebben viszi a közösséget a legteljesebb integrálódás felé. A családban pl. ezt az utat a vér szava mutatja meg létektani oldalról nézve. Ez vezet a két differenciálódott lelket közösségük integrálása felé.

A könyv tehát a közösséget, mint konkrét teremtő erőt igyekszik bemutatni, így jut el közösség erkölcsstanához: az egoizmus-altruizmus ellentéte helyett az önzést és közösségi lelkületet állítja szembe egymással, egyesítvén ezáltal az autonómia-heteronómia ellentétét is. Az érlelődő közösség kifejeztéséért, láthatóvá tété-

léért, azaz az érlelődő kultúra megteremtéséért az-egyénnek minden erejét latba kell vetnie. Az ember nem használja ki összes képességeit, de áttekintéssel kell birnia felettük a közösségek azon hierarchiájának kifejllesztése szolgálatában, amelynek csúcspontján a Teremtőt kell sejtenünk.

Ifj. Tettamanti Béla.

Mirkó János: Az alsófokú mezőgazdasági szakoktatás neveléstudományi kérdései. Közlemények a Szegedi Ferencz József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetéből. 28. sz. Debrecen, 1939. 96 oldal.

A szerző közművelődésünk legmostohább gyermekét, legelhanyagoltabb, de legintenzívebben művelendő területét vizsgálja. Hazánk agrárjellegével és statisztikai adatokkal bizonyítja a mezőgazdasági szakoktatás elsorendű fontosságát. Szakoktatásunk történetének ismertetése után a poroszországi és az U. S. A.-beli mezőgazdasági iskolákat mutatja be. Szakoktatásunk mai helyzetéről szólva helyteleníti, hogy két minisztérium fennhatósága alatt működnek iskoláink. Az életközelség elve alapján már a legelőnyösebb fokozatoknál szükségesnek tartja a szakismeretek nyújtását. Magasabb intézmények: a gazdasági irányú továbbképző népiskolák és az önálló gazdasági népiskolák a tanköteles korban, a mezőgazdasági szakiskolák és a téli gazdasági iskolák azon túl foglalkoznak a mezőgazdasági pályán boldogulást kereső növendékekkel. Részletesen a téli gazdasági iskolákkal foglalkozik, ismerteti azok tananyagát és tanítási rendjét. A módszer megválasztásánál elengedhetetlennek tartja a tanulók heterogén voltának figyelembevételét életkor, előképzettség és az iskolába vezető szándék szempontjából. Az elméleti és gyakorlati oktatás időbeni különállását nem tartja helyesnek. — A szakoktatásnak a felnőttekre való kiterjesztését szolgálják a rádió, sajtó, a népkönyvtárak, tanfolyamok, előadások, tanácsadás és a szakiskolákkal kapcsolatos mintagazdaságok. Legmaradandóbb hatása a konkrét esetből kifolyólag történő személyes tanácsadásnak van. A nőnevelésben a háztartási tanfolyamoknak mindenki számára hozzáférhetőnek kellene lenniök és a tanköteles korba illeszkedniök.

Az elmaradottságot igazoló újabb adatok után a gyökeres átszervezés mielőbbi végrehajtását sürgeti. Az elemi és továbbképző iskolai oktatás eredményességét a tanköteles kor felemelésével kívánja fokozni, míg a mezőgazdasági szakiskolák nagy részét, — amelyek nagykiterjedésű tangazdaságokkal a közép- és nagybirtokon való gazdálkodásra tanítanak, — téli gazdasági iskolákká alakítana át. Emelné a tanítók szakképzettségének színvonalát.

A szakiskolai nevelés szempontjait a földműves társadalom lélektanában keresi, ennek alapvető jegyét a földművelőköttségben találja meg. A gazdatársadalom zárt ösközösség, a nevelés célja ebből sz ösközösségből a differenciálódás folyamán keresztül érlelődő közösséget alakítani. Iskolája az igazi munkaiskola. Sürgeti az ismereti alapok egységesítését és a folytonosságot az oktatásban.

A jövő feladataiként jelöli meg a tankötelezettség felemelését, az önálló gazdasági népiskolák beolvasztását az elemi iskolákba, a téli gazdasági iskolák szaporítását és a példagazdaságul szolgáló mintagazdaságok felállítását.

Ifj. Tettamanti Béla.